

Indhold

Indhold.....	5
Forord.....	9
Indledning.....	11

Del I Materialet og dets udforskning

1. Materialepræsentation.....	15
1.1. De arkæologiske kilder.....	15
1.1.1. <i>Det bygningsarkæologiske materiale</i>	15
1.1.2. <i>Det feltarkæologiske materiale</i>	17
1.2. De billedlige og kartografiske kilder.....	20
1.3. De skriftlige kilder.....	21
2. Forskningshistorie og -status.....	23
2.1. Fra middelalder til nutid.....	23
2.2. Tidlig antikvarisk interesse (indtil ca. 1860).....	23
2.3. Restaurering, byfornyelse og -sanering (ca. 1860-1920).....	25
2.4. De sammenfattende arbejder. Lorenzen og hans samtid (ca. 1900-1950).....	27
2.5. De store udgravningers tid (1950-2000).....	28
2.6. Behovet for fornyet systematik og bearbejdning (2000-).....	32
2.7. Tiggerordensforskning i Skånelandene og Sydslesvig.....	33

Del II Tiggerordenene i europæisk middelalder

3. Ordenshistorien i uddrag.....	37
4. Organisation.....	39
5. Ordensforskrifter.....	41

Del III Grund, stad og stiftelse

6. Tiggerordenernes klostergrundlæggelser – en oversigt.....	45
6.1. Dominikanerne.....	45
6.2. Franciskanerne.....	45
6.3. Aktørerne: Stiftere og donatorer.....	46

7. Klostergrunden	51
7.1. Størrelse og afgrænsning	51
7.2. Placering i byrummet	53
7.3. Ældre bebyggelse og grundudnyttelse	53
7.3.1. Aristokratiske bygninger	53
7.3.2. Befæstninger	55
7.3.3. Kulturlag og bebyggelse	55
7.3.4. Kirker og kapeller	55
7.4. Anlæg og funktioner på klostergrunden	56
7.4.1. Haveanlæg	56
7.4.2. Kirkegård	56
7.4.3. Teglovne	56
7.4.4. Boder	57

Del IV Planløsning og indretning

8. Bygningsstruktur	61
8.1. Åben bygningsstruktur	61
8.1.1. Spredte bygninger	61
8.1.2. En lineær bygningsstruktur? – de lange østfløje	62
8.2. Den lukkede bygningsstruktur	63
8.2.1. Én, to, flere gårde	64
9. Bygninger og funktioner	67
9.1. Klosterkirken	67
9.1.1. Byggetidspunkter for klosterkirkerne	68
9.1.2. Planudformning	69
9.1.3. Middelalderlige ændringer og tilføjelser	72
9.1.4. Kirkens middelalderlige indretning	80
9.2. Østfløjen	88
9.2.1. Byggetidspunkter og faser	88
9.2.2. Dimensioner og stokværksforhold	89
9.2.3. Adgangsvejen mellem kirke og østfløj	89
9.2.4. Funktionsrum i understokværket	90
9.2.5. Funktionsrum i overstokværket	93
9.3. Refektoriefløjen – syd- eller nordfløj	95
9.3.1. Byggetidspunkter og faser	95
9.3.2. Dimensioner og stokværksforhold	95
9.3.3. Funktionsrum	96
9.4. Vestfløjen	99
9.4.1. Byggetidspunkter og faser	99
9.4.2. Funktionsrum	99
9.4.3. Manglende vestfløj	103

9.5. Korsgange.....	104
9.5.1. Byggetidspunkter.....	106
9.5.3. Indbyggede korsgange.....	108
9.5.4. Korsgange i ydre klostergård.....	109
9.6. Porthuse.....	110
9.7. Bygninger uden for det centrale klausuranlæg.....	112
9.7.1. Funktioner i udløberfløje og ydre klostergård.....	112
10. Sammenfatning.....	121

Del V Form og forandring

11. Tiggerklostrenes udbygningsforløb.....	125
11.1. Akkumulerede anlæg.....	125
11.1.1. Ombygninger, tilbygninger og nyindretninger.....	127
11.1.2. Kildernes udsagn og undersøgelsernes metodik.....	127
11.1.3. Forsvundne bygninger – og anlæg af træ.....	128
11.2. Datering.....	129
11.3. Et overblik over klostrenes udbygningshistorik.....	129
11.4. Mindre løsninger og store byggeprogrammer.....	138
11.5. Årsagsforklaring.....	140
11.5.1. Stiftelsen og det ældste byggeri.....	141
11.5.2. Den højmiddelalderlige stagnation?.....	142
11.5.3. Det senmiddelalderlige opsving.....	144
12. Konstruktion.....	147
12.1. Byggemodning.....	147
12.2. Træbyggede huse.....	147
12.3. Fundamentering og sokkelforhold.....	148
12.3.1. Kampestensfundamenter.....	148
12.3.2. Sandfundamenter.....	149
12.3.3. Teglmurede fundamenter.....	149
12.3.4. Brokkefundamenter.....	151
12.3.5. Sokkelforhold.....	151
12.4. Murværk.....	151
12.5. Piller.....	152
12.6. Stræbesystem.....	152
12.7. Hvælv og træloft.....	152
12.7.1. Støbte hvælv.....	153
12.7.2. Tidlige ribbehvælv og ringmurede overgangshvælv.....	153
12.7.3. Gotiske ribbehvælv.....	155
12.7.4. Specielle hvælvformer.....	155
12.7.5. Trælofter.....	156
12.8. Tagværker og tagbeklædning.....	156

13. Arkitektur	157
13.1. En karakteristik af tiggerordenernes arkitektur i det gammeldanske område	157
13.1.1. Den tidlige tiggerordensarkitektur (tiden indtil ca. 1300)	158
13.1.2. Højmiddelalderens byggeri (1300-tallet)	168
13.1.3. Senmiddelalderens byggeri (1400-tallet og frem)	177
13.2. Tiggerklostrene som inspirationskilde for lokalområdet?	183
13.3. Opkomsten af en særegen tiggerordensarkitektur?	184
14. Sammenfatning	187

Del VI Tiggerordenerne og samfundet

15. Forholdet til forskellige samfundsgrupper	191
15.1. Sogneejstligheden	191
15.2. Andre klosterfolk	192
15.2.1. Senmiddelalderens nye klosterordener	193
15.3. Aristokratiske donatorer og velgørere	193
15.4. By, borgere og broderskaber	194
16. Verdslig brug af klosterområdet	199
16.1. Skriftlige vidnesbyrd	199
16.2. Årsager	203
17. Død, grav og minde	205
17.1. Begravelser ved tiggerklostrene	205
17.1.1. Aristokratiske begravelser	207
17.1.2. Gravformer og gravgods	207
17.1.3. Demografiske undersøgelser	208
17.2. Gravskik, gravminde og erindringskultur	209
18. Segregering: Forholdet mellem offentligt rum og klausur	215
18.1. Hvor? – de skriftlige vidnesbyrd	215
18.2. Klostergrundens disposition	216
18.3. Adgangsforhold	219
19. Sammenfatning	221
Noter	223
Kilder og litteratur	240
Upublicerede rapporter og beretninger	246
Stedregister	248